

Vestfold
og Telemark
revisjon

Eierstyring og styrevalg

Eierskapskontroll | Skien kommune

Innhold

Sammendrag	3
1. Innledning	5
1.1. Kontrollutvalgets bestilling	5
1.2. Problemstilling og kriterier.....	5
1.3. Avgrensning.....	5
1.4. Metode og kvalitetssikring	5
1.5. Uttalelser fra eierrepresentant og virksomhet	6
2. Kommunens eierskapsmelding	7
2.1. Kriterier.....	7
2.2. Kommunens eierskapsmelding	8
2.3. Eierskap og formål	9
2.4. Eierskapsprinsipper	10
2.5. Revisors vurdering.....	12
3. Eierstyring i praksis	15
3.1. Kriterier.....	15
3.2. Om de utvalgte selskapene	18
3.3. Valgkomite	18
3.4. Krav til styrets sammensetning	20
3.5. KS styrevervregister	23
3.6. Politisk behandling av innkallinger til møter i eierorgan	23
3.7. Kommunens representant i eierorganet	25
4. Konklusjoner og anbefalinger	27
4.1. Konklusjoner.....	27
4.2. Anbefalinger.....	27
Litteratur og kildereferanser	29
Vedlegg	30
Vedlegg 1: Uttalelser fra eierrepresentant og virksomheter	30
Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring	35

Sammendrag

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i sak 15/24. I eierskapskontrollen har vi undersøkt følgende problemstillinger:

1. Har kommunen en eierskapsmelding i samsvar med gjeldende krav og relevante anbefalinger?
2. Er kommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, eierskapsmeldingen og relevante anbefalinger?

Om kommunens eierskapsmelding

Kommunen skal hver valgperiode utarbeide en eierskapsmelding som redegjør for hva kommunen eier og hvilke prinsipper kommunen har for å forvalte sitt eierskap. Skien kommune har eierskapsmelding som oppfyller kravene i kommuneloven, med unntak av at den ikke oppgir kommunes formål med sine eierinteresser. Ifølge forarbeidene til kommuneloven skal eierskapsmeldingen inneholde opplysninger om kommunens formål med eierskapet i de forskjellige virksomhetene. Kommunen oppgir virksomhetenes egne formål i vedlegg til den vedtatte eierskapsmeldingen, og omtaler ikke kommunens formål med å eie/delta i selskapet.

Eierskapsprinsippene er i samsvar gjeldende anbefalinger på flere punkter, men det er også anbefalinger som kommunen ikke følger. Det gjelder særlig anbefalingen om å vedtektsfeste bruk av valgkomite til styrevalg. Kommunen vil bruke egen valgkomite til å forberede valg i virksomheter. Dette kan gjøre det utfordrende å samordne valgprosessene i virksomheter med flere eiere, og gir risiko for at styremedlemmenes kompetanse ikke er komplementær og heller ikke oppfyller virksomhetens kompetansebehov.

Eierskapsmeldingens beskrivelse av valg av representanter til representantskap er ikke i samsvar med IKS-loven § 6 og kommuneloven §§ 18-3 og 19-3.

Kommunens eierstyring i praksis

Vi har undersøkt kommunens eierstyring i fem utvalgte virksomheter. Disse er:

- Kontorbygg AS
- Grenland Havn IKS
- RiG IKS
- Mersmak AS (selskapet ble oppløst i juni 2024)
- Det kommunale oppgavefelleskapet – Grenlandssamarbeidet

Vi har undersøkt om eierstyringen har vært i samsvar med eierstyringsprinsippene i eierskapsmeldingen og andre relevante krav og anbefalinger. Vi fant at eierstyringen i disse virksomhetene ikke har vært i samsvar med eierskapsprinsippene i eierskapsmeldingen på alle punkter. Dette gjelder primært:

- valgprosess/ valgkomite er ikke brukt slik eierskapsmeldingen fastsetter
- ikke alle virksomhetene har numerisk varaordning
- styrevervregisteret brukes ikke av alle virksomhetene
- innkallinger til eierorgan er ikke alltid behandlet i bystyret ev. i formannskapet

Virksomhetene har i all hovedsak, valgt styrer i samsvar med vedtekter, selskapsavtaler og gjeldende lovkrav.

Kommunen har ellers vært representert på generalforsamling og representantskapsmøter i samsvar med delegert myndighet eller vedtak i bystyret. Unntaket er Grenlandsamarbeidet KO, hvor det ikke er valgt representantskapsmedlem.

Anbefalinger

Vi har følgende anbefalinger:

- Kommunen må sikre at eierskapsmeldingen er oppdatert og i samsvar med gjeldende krav.
- For virksomheter som kommunen eier sammen med andre, bør egen valgkomite vedtektsfestes for hver virksomhet. Eierorganene bør også utarbeide retningslinjer for valgkomiteene.
- Kommunen bør vurdere tiltak for å sikre at bystyret ev. formannskapet får innkallinger til møter i eierorgan til behandling.

Bø, 29.08.24

1. Innledning

1.1. Kontrollutvalgets bestilling

Eierskapskontrollen er bestilt av kontrollutvalget i Skien kommune i sak 15/24.

Reglene om eierskapskontroll står i kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav d, jf. § 23-4 og § 24-2, og i forskrift om kontrollutvalg og revisjon.

1.2. Problemstilling og kriterier

Rapporten handler om følgende problemstillinger:

1. Har kommunen en eierskapsmelding i samsvar med gjeldende krav og relevante anbefalinger?
2. Er kommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, eierskapsmeldingen og relevante anbefalinger?

Kriteriene¹ i denne eierskapskontrollen er hentet fra kommuneloven, aksjeloven, IKS-loven, KS' anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll og kommunens eierskapsmelding. Kriteriene framgår under hver problemstilling nedenfor.

1.3. Avgrensning

Eierskapskontrollen er i hovedsak avgrenset til kommunens behandling av saker til generalforsamling/ representantskap og styrevalg i perioden 2023 til juni 2024.

1.4. Metode og kvalitetssikring

Eierskapskontrollen er gjennomført av forvaltningsrevisor Trygve Børsting, med Anne Hagen Stridsklev som oppdragsansvarlig.

I samsvar med kommunens eierskapsmelding bruker vi «virksomhet» som samlebegrep for de forskjellige typer selskaper, samarbeider og virksomheter som er omfattet av eierskapsmeldingen og eierskapskontrollen.

Vi har undersøkt kommunens i praksis i følgende fem virksomheter:

- Kontorbygg AS
- Grenland havn IKS
- RIG IKS
- Det kommunale oppgavefelleskapet – Grenlandssamarbeidet (heretter Grenlandssamarbeidet KO)

¹ Med utgangspunkt i problemstillingen(e) skal revisor etablere kriterier, jf. RSK 002 pkt. 14. Kriterier er de krav, normer og/eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot.

- Mersmak AS

Revisor har innsynsrett i interkommunale selskap (IKS), kommunale oppgavefelleskap og aksjeselskap som er heleid av en eller flere kommuner i felleskap, jmfør kommuneloven §§ 24-10 og 23-6. Vi har ikke innsynsrett i selskap som kommunen eier sammen med staten eller med private. Vi har derfor ikke innsynsrett i Mersmak AS som har private eiere i tillegg til Skien kommune, men virksomheten har valgt å gi oss innsyn. Mersmak ble oppløst 27.06.24.

Grenlandssamarbeidet KO har ikke et styre. Dette betyr at flere av kriteriene som gjelder styret i problemstilling 2, ikke er relevante for denne virksomheten.

Datainnsamlingen har i hovedsak bestått av gjennomgang av dokumenter og intervju med ordfører og varaordfører.

Det står mer om metode og tiltak for kvalitetssikring i vedlegg 2 til rapporten.

1.5. Uttalelser fra eierrepresentant og virksomhet

Rapporten er sendt til uttalelse til kommunen v/ eierrepresentant og til de fem utvalgte virksomhetene, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Vi har fått uttalelse fra Skien kommune, Grenlandssamarbeidet KO og RiG IKS. Disse ligger i vedlegg 1. De andre virksomhetene som er omfattet av eierskapskontrollen, har ikke uttalt seg til rapporten.

Vi har gjort enkelte justeringer i rapporten i etterkant av høringsprosessen. Dette gjelder følgende:

- Pkt. 2.2 og pkt. 2.3: Vi har gitt en mer detaljert omtale av kommunens eierskapsmelding, herunder innarbeidet de endringer i eierskapsmeldingen som bystyret vedtok i mai og juni i år. Dette har videre ført til enkelte endringer i vår vurdering i pkt. 2.5 og vår konklusjon i pkt. 4.1.
- Pkt. 4.1: Vi har tatt ut anbefalingen om å utarbeide retningslinjer for egen valgkomite, siden bystyret allerede har vedtatt at det skal gjøres.
- Pkt. 3.4: Vi har innarbeidet RiGs tolkning av selskapsavtalen når det gjelder valg av varamedlemmer til styret.
- Vi har ellers gjort enkelte korreksjoner og presiseringer for å gjøre rapporten klarere og mer lesbar.

2. Kommunens eierskapsmelding

Problemstilling 1: Har kommunen en eierskapsmelding i samsvar med gjeldende krav og relevante anbefalinger?

2.1. Kriterier

Overordnede regler

Det følger av kommuneloven § 26-1 at bystyret minst en gang i valgperioden skal vedta en eierskapsmelding. Eierskapsmeldingen skal minimum inneholde kommunens prinsipper for eierstyring, gi en oversikt over selskap, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i, og angi kommunens formål med sine eierinteresser.

Oversikten over eierskapet skal bla. omfatte aksjeselskaper, interkommunale selskap (IKS), kommunale foretak, samvirkeforetak, kommunalt oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid. Når det gjelder kommunens formål med sine eierskap, trenger disse ikke nødvendigvis å være identisk med virksomhetens vedtektsfestede formål.²

KS' anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll

Kommunelovens krav til eierskapsmeldingen er kun et minimumskrav. Det betyr at kommunen står fritt til å inkludere flere elementer i eierskapsmeldingen. Det er heller ikke konkrete krav til utformingen av eierstyringsprinsipper, men KS har utarbeidet flere anbefalinger til godt eierskap.³ Disse bør som hovedregel legges til grunn når kommunen skal utarbeide egne eierstyringsprinsipper.

I KS anbefaling nr. 7 fremgår at eierstyring skal skje igjennom eierorganet til virksomheten (dvs. generalforsamling eller representantskap) og skal utøves innenfor rammene av bystyrets vedtak. For AS og IKS bør det etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom bystyret og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen. Det anbefales at det er sentrale folkevalgte som blir oppnevnt til eierorganet.

Det følger av IKS-loven § 6 og kommuneloven §§ 19-3 og 18-3 at kommunestyret selv velger eierrepresentant med vararepresentant til representantskap i IKS, kommunalt oppgavefelleskap (KO) og interkommunalt politisk råd (IPR). Det er ikke anledning å delegerer myndigheten til å stille i representantskap videre.⁴

Myndigheten til å representere kommunen i generalforsamling i aksjeselskap må fastsettes av bystyret i delegeringsreglementet eller eget vedtak. Myndigheten kan delegeres videre dersom det

² Prp 46 L (2017-2018) om ny kommunelov s. 413-414

³ Dag-Henrik Sandbakken (red), *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, KS, 2020, <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/for-deg-som-folkevalgt/AnbefalingerEierskap2020.PDF>

⁴ Dag-Henrik Sandbakken (red), *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, s. 19

følger av delegeringsreglement eller vedtak. Kommuneloven § 6-1, andre ledd, om at ordfører er kommunens rettslige representant, gir ikke i seg selv ordfører myndighet til å stille i generalforsamling på vegne av kommunen.

I tillegg til de formelle møtene i eierorganet til virksomhetene, anbefaler KS i anbefaling nr. 6 at det gjennomføres eiermøter. Dette er møte mellom kommunen som eier, styret og daglig leder. Møtet er en uformell arena hvor virksomheten kan utveksle informasjon med eierne og diskutere strategiske valg uten at det treffes beslutninger.

I KS anbefaling nr. 8 fremgår det at kommunen bør sørge for at bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamling og representantskap tas inn i vedtektene/selskapsavtale. Fristen bør settes slik at kommunen har tid til å behandle aktuelle saker.

Ifølge KS anbefaling nr. 10 bør det fastsettes i vedtektene eller selskapsavtalen at valg av styrer i kommunalt eide virksomheter skal skje ved bruk av valgkomite. KS anbefaler at det utarbeides retningslinjer som regulerer komiteens arbeid. Ifølge KS, kan en valgkomite arbeide langsiktig og bruke god tid på å kartlegge og finne egnede styrekandidater med den rette kompetansen og bidra til at helheten ivaretas ved den endelige sammensetningen i styret.

På dette grunnlaget har vi utledet følgende kriterier:

- **Bystyret skal behandle kommunens eierskapsmelding i hver valgperiode.**
- **Eierskapsmeldingen skal inneholde:**
 - **kommunens eierskapsprinsipper**
 - **oversikt over kommunens eierskap**
 - **kommunens formål med eierskap i virksomhetene**
- **Kommunens eierskapsprinsipper bør inneholde regler/prinsipper for:**
 - **kommunikasjon mellom bystyret og eierorganet**
 - **hvem som er eierrepresentant og hvordan de blir oppnevnt**
 - **innkallingsfrister til generalforsamling og representantskap**
 - **bruk av valgkomite ved valg av styrer**
 - **retningslinjer for valgkomiteene**

2.2. Kommunens eierskapsmelding

Bystyret i vedtok eierskapsmelding med to vedlegg i juni 2022 i sak 79/22.

Eierskapsmeldingen inneholder følgende punkter:

- Formålet med eierskapsmelding
- Prinsipper for eierstyring
- Prinsipper for virksomheten
- Roller
- Oppfølging av eierskap

Eierskapsmeldingen har følgende vedlegg:

- Vedlegg 1: Kjennetegn ved de enkelte selskaps og samarbeidsformer og rettslig forankring
- Vedlegg 2: Skjema for styreevaluering

Bystyret vedtok 30. mai 24 i sak 75/24:

Alle selskaper må oppdatere egne vedtekter og retningslinjer i tråd med eierskapsmelding, knyttet til antall styremedlemmer og at det skal være rekkefølgevara, ikke personlige varamedlemmer.

13. juni 2024 i sak 90/24 vedtok bystyret følgende:

Eierskapsmeldingen - supplerende retningslinjer

Bystyret har i perioden 2019-2023 revidert eierskapsmeldingen og skal i perioden 2023-2027 anvende denne i styringen av selskaper med kommunalt eierskap (helt eller delvis). Eierskapsmeldingen etablerer bruk av valgkomite som en funksjon i eierskapsstyringen. Valgkomiteen er i funksjon ved de valg av styrer som foregår i 2024. Eierskapsmeldingen bør være et verktøy for bystyret som utvikles videre og som bør suppleres løpende gjennom valgperioden etter hvert som vi gjør erfaringer. Valgkomiteens funksjon er vesentlig.

Eierskapsmeldingens § 3.5 angir en del overordnede krav til kompetanse og sammensetning av styrer. Valgkomiteens arbeidsmåte er imidlertid nokså knapt beskrevet slik: «Eier skal gjøre bruk av valgkomite»

Med henvisning til Eierskapsmeldingens §3.5 ønsker bystyret å utarbeide retningslinjer for valgkomiteens arbeid. Ordfører, varaordfører og opposisjonens leder har ansvaret for arbeidet.

Eierskapsmeldingen som ligger på kommunens nettside, er oppdatert med bystyrets vedtak fra mai og juni i år. Den oppdaterte eierskapsmeldingen har vedleggene *Mal for rapportering til bystyret* og *Mal for styrets egnevalueringer*.

2.3. Eierskap og formål

Oversikt over kommunens eierskap er ikke tatt inn i eierskapsmeldingen som ble vedtatt i 2022, men fremgår av vedlegg 1. I vedlegget er det listet opp følgende virksomheter: kommunalt foretak, interkommunale samarbeid, interkommunalt politisk råd, interkommunale selskaper, aksjeselskaper og stiftelser. Det varierer hvilken informasjon som blir gitt om de ulike virksomhetene. I de fleste tilfeller er følgende oppgitt: kontorkommune, antall ansatte/årsverk, etableringsår, formål og deltaker-/eierkommuner. For noen virksomheter står økonomiske nøkkeltall (egenkapital, tilskudd fra kommunen mm.) og nettside.

Grenlandssamarbeidet KO er stiftet etter eierskapsmeldingen ble vedtatt, og er ikke med oversikten. De fire andre utvalgte virksomhetene er med.

Kommunens formål med sine eierskap, fremgår ikke av eierskapsmeldingen.

Kommunens nettsider har en oversikt over deler av kommunens eierskap (kommunale foretak, aksjeselskap og interkommunale selskap). Oversikten inneholder navn, eierandel og eventuell nettside. Flere av opplysningene på nettsiden er utdaterte. Nettsiden har lenke til kommunens oppdaterte eierskapsmelding.

2.4. Eierskapsprinsipper

Eierskapsmeldingen inneholder prinsipper for eierstyringen. Dette inkluderer prinsipper om:

- prinsipper for valg av organisasjonsform
- eierstrategier for enkeltvirksomheter
- åpenhet rundt kommunens eierskap
- eierstyring
- valg av representantskap og styre
- habilitet
- godtgjøring til styrer og daglig leder

Eierskapsmeldingen beskriver hvilke forventninger kommunen som eier, har til virksomhetene, bla at virksomhetene skal sikre god informasjon til eierne, ha effektiv organisering (herunder lønn og godtgjøring), ivareta sitt samfunnsansvar og følge opp arbeidsgiverrollen.

Videre inneholder eierskapsmeldingen en beskrivelse av forskjellige roller og ansvar ifm. med eierstyring, både i kommunen og i virksomheten.

2.4.1. Kommunikasjon mellom bystyret og eierorganet

Ifølge eierskapsmeldingen skal kommunen fremme sitt eierskap igjennom eierorganet, dvs. i generalforsamlingen, representantskapet eller i bystyret for kommunale foretak. Bystyret utøver sin eierstyring ved å definere virksomhetens formål i vedtekter eller selskapsavtale. Bystyrets målsetning med eierskapet i en virksomhet synliggjøres igjennom eierstrategi for virksomheten.

Eierskapsmeldingen sier videre at bystyret kan instruere den som opptrer som eierrepresentant i eierorganet. Ordfører bekrefter at han har et bundet mandat fra bystyret, dvs. at han må stemme i samsvar med bystyrets vedtak i generalforsamling eller representantskap. Det er også ordfører som innstiller til bystyret i eierskapssaker.

Ifølge eierskapsmeldingen skal saker behandles i formannskapet i de tilfeller der hvor det ikke er tid til å behandle saken i bystyret før gjennomføring av generalforsamling/representantskap.

Ordfører og varaordfører forteller at de inviterer styreleder eller styrets nestleder til å delta i bystyremøtet slik at de kan svare på spørsmål fra bystyret. Videre blir virksomheter som er av særlig betydning for kommunen invitert til å orientere i formannskapet. Ordfører og varaordfører

uttrykker at de ønsker å styrke kompetansen på eierskap blant de folkevalgte og ønsker derfor en tett dialog med virksomhetene.

I eierskapsmeldingen er eiermøter beskrevet som en av måtene som kommunen skal følge opp eierskapet. Ordfører og kommunedirektør vurderer sammen behovet for å innkalle virksomheter til eiermøter. Men eierskapsmeldingen sier også at «bystyret sikrer seg informasjon om virksomhetene gjennom representasjon i årlige eiermøter.» Ordfører forteller at det alltid skrives referat fra eiermøtene.

Det har vært eiermøter i to av de fem utvalgte virksomhetene. Ett i Mersmak i 2023 og ett i Grenland havn i 2024.

2.4.2. Kommunens eierrepresentant

I eierskapsmeldingen fremgår det at bystyret velger representanter til representantskapet i IKS og videre at ordfører er eierrepresentant i henhold til fullmakt. Det er ikke spesifisert hvilken fullmakt dette er. Det står videre at ordfører kan delegerer i samsvar med delegeringsreglementet. Deretter står det at ordfører eller den ordfører delegerer til, møter som eierrepresentant i generalforsamling eller representantskap, med henvisning til delegeringsreglementet kap. 3.

Ifølge delegeringsreglementet kap. 3 representerer «Ordfører eller den ordfører bemyndiger», kommunens eierinteresser i generalforsamlinger, og videre at «Ordfører har fullmakt til å utpeke styremedlemmer der det dreier seg om styrer av kortvarig eller midlertidig karakter. Ordfører skal snarest orientere bystyret om bruk av denne fullmakt.» Ordfører opplyser at denne fullmakten sikter til uventede, særskilte hendelser, hvor det er behov for å gjøre endringer i styrer på kort varsel.

Nytt delegasjonsreglement

Bystyret utsatte behandlingen av forslag til nytt delegasjonsreglement (bystyresak 97/24) i påvente av forvaltningsrevisjonsrapport om klimaarbeid. Ny behandling av forslaget til delegasjonsreglementet ventes høsten 2024.

I forslaget til nytt reglement § 3-3, bokstav c, står det at «ordfører eller den ordfører bemyndiger, representerer kommunens eierinteresser i generalforsamlinger». Videre fremgår det at formannskapet innstiller til bystyret i sak om eierskapsmeldingen, mens bystyret vedtar meldingen.

2.4.3. Frist for innkalling til eierorganet

I eierskapsmeldingen fremgår det to forskjellige frister for når kommunen forventer å motta dokumenter til møte i virksomhetenes eierorgan. Først står det at kommunen forventer at virksomhetene skal oversende dokumentene minst seks uker før møtet skal avholdes, dersom disse skal behandles politisk. Senere i eierskapsmeldingen fremgår det at dokumenter skal oversendes seks uker før forventet behandling i bystyret. Administrasjonen opplyser at de forholder seg til fristen på seks uker før møtet i eierorganet.

Eierskapsmeldingen gir ikke føringer om at fristen for oversendelse av dokumenter skal fastsettes i virksomhetens vedtekter/selskapsavtale.

2.4.4. Valgkomite og retningslinjer for valgkomiteen

Eierskapsmeldingen gir ikke føringer for at virksomhetene skal ha egen valgkomite eller at bruk av valgkomite skal reguleres i vedtektene eller selskapsavtalen. Men i de virksomhetene som har egen valgkomite, sier eierskapsmeldingen at virksomheten skal utarbeide instruks for komiteen.

Ifølge eierskapsmeldingen har bystyret har en egen valgkomite. Denne skal bestå av fem bystyrerepresentanter, og sammensetningen skal gjenspeile bystyrets sammensetning. Valgkomiteen skal foreslå kandidater til styrer og representantskap i virksomheter som ikke har egen valgkomite, og skal dessuten også utpeke kandidater til virksomheter som har egen valgkomite. I innværende periode har valgkomiteen bestått av gruppelederne fra de fem største partiene og ordfører. Bystyret vedtok i sak 90/24 at det skulle utarbeides retningslinjer for valgkomiteens arbeid.

Ordfører og varaordfører ønsker å endre prosessen for styrevalg fra en praksis hvor styrene har bestått kun av folkevalgte (interne), til at det blir en blanding i styrene av interne og eksterne styremedlemmer. Målsetningen med dette er å sikre god kontakt mellom styrene og det politiske miljøet, og dessuten sikre relevant kompetanse i selskapsstyrene. Kommunens valgkomite har derfor arbeidet aktivt våren 2024, blant annet med å kartlegge kompetansebehov i virksomhetene, finne kandidater og sette sammen forslag til styrer.

Ifølge ordfører og varaordfører er det ikke avklart hvordan styrevalgprosesser skal gjennomføres når det er flere eiere. De mener at styrevalg er mer krevende i virksomheter med flere eiere, og hvor det ikke er avklart hvor mange kandidater til styret hver eier skal foreslå. I slike virksomheter må mer av arbeidet må gjøres av virksomhetens valgkomite. Generelt er det mer utfordrende å få styrevalgprosessene slik kommunen ønsker, i virksomheter med andre eiere enn Grenlandskommunene.

Ordfører og varaordfører forteller at det er aktuelt å evaluere det arbeidet som valgkomiteen har gjort våren 2024. Ordfører og varaordfører ønsker også i få utarbeidet en felles eierskapsmelding/eierstrategi for Grenland, blant annet for å bedre styrevalgprosessene.

Bystyret behandler alle forslagene til styremedlemmer som valgkomiteen utarbeider. Ifølge ordfører og varaordfører skal bystyret behandle alle forslag til styremedlemmer, uavhengig om forslaget kommer fra kommunens egen valgkomite, virksomhetens valgkomite, eller forslag fra andre kommuner.

2.5. Revisors vurdering

Kommunen har oppfylt kravet om å vedta en eierskapsmelding i løpet av bystyreperioden 2019-2023.

2.5.1. Om innholdet i eierskapsmeldingen

Kommunens eierskapsmelding inneholder prinsipper for eierstyring og vedlegg med oversikt over eierskap.

Med unntak av at kommunens eierandel i Biblioteksentralen SA (samvirke) ikke er med, er oversikten over eierskap i samsvar med gjeldende krav.⁵ Virksomheter som er opprettet etter av eierskapsmeldingen ble vedtatt, må innarbeides i ny eierskapsmelding.

Eierskapsmeldingen angir ikke kommunens formål med sine eierinteresser, jf. kommuneloven § 26-1 bokstav c. Ifølge forarbeidene til kommuneloven⁶ innebærer denne bestemmelsen at

eierskapsmeldingen skal inneholde opplysninger om kommunens eller fylkeskommunens formål med eierskapet i de forskjellige virksomhetene. Ettersom meldingen skal redegjøre for formålet med eierskapet i virksomheten må formålet ikke nødvendigvis være identisk med selskapets formål.

Vi mener at kommunen må sørge for at eierskapsmeldingen oppfyller kommunelovens krav på dette området.

Oversikten over virksomheter på kommunens hjemmeside er et nyttig tiltak både for å gjøre informasjon om kommunens eierskap mer tilgjengelig for innbyggerne og gjør det lettere å oppdatere informasjonen om virksomhetene, men oversikten er ikke helt oppdatert og fullstendig.

2.5.2. Om kommunens eierstyringsprinsipper

Kommunens eierstyringsprinsipper følger ikke gjeldende anbefaler på alle punkter.

Kommunikasjon mellom bystyret og eierorganet

Eierskapsmeldingen er tydelig at eierstyringen skal foregå i eierorganet til den enkelte virksomhet, og at bystyret skal ha en sentral rolle i eierstyringen. Eierskapsmeldingen gir føringer for å sikre at eierstyring skal skje innenfor rammen bystyrets vedtak, bla. ved at innkallinger til generalforsamlinger og representantskap skal behandles i bystyret ev. formannskapet før møtene i eierorganene.

Eierskapsmeldingen er noe uklar når det gjelder gjennomføring av eiermøter ved at den både sier at ordfører og kommunedirektør skal vurdere behovet for eiermøter, og at eiermøter skal være årlig. Eiermeldingen sier også at bystyret skal være representert i eiermøter, uten at dette er nærmere avklart. Kommunen bør her avklare ønsket praksis.

⁵ Innholdet i denne oversikten er regulert i kommuneloven § 26-1, andre ledd, bokstav b. Av Prp 46 L (2017-2018) om ny kommunelov s. 413-414 fremgår det at oversikten over selskaper skal inkludere blant annet aksjeselskaper, interkommunale selskap (IKS), kommunale foretak, samvirkeforetak, kommunalt oppgavefelleskap og vertskommunesamarbeid.

⁶ Prp 46 L (2017-2018) om ny kommunelov

Ordfører og varaordfører beskrev også andre tiltak som kan fremme kommunikasjon, bla. at styreleder innkalles når eierskapssaker blir behandlet. Dette er et tiltak/rutine som bør inngå i eierskapsmeldingen.

Kommunens eierrepresentant

Beskrivelsene i eierskapsmeldingen om hvordan eierrepresentant velges, er ikke alltid i samsvar med gjeldende krav. Dette gjelder primært valg av representanter til representantskap, som må velges av kommunestyret selv, jf. IKS-loven § 6 og kommuneloven §§ 18-3 og 19-3. Det derfor ikke samsvar med gjeldende lovkrav når eierskapsmeldingen sier at ordfører møter i representantskap og kan delegerer denne myndigheten videre. Det bør være tydelig i eierskapsmeldingen når eierrepresentanten skal velges av bystyret og når ordfører stiller med delegert myndighet.

Valg av representanter og vararepresentanter til representantskapet i interkommunale politiske råd (IPR) og kommunale oppgavefelleskap (KO) er ikke omtalt i eierskapsmeldingen.

Ifølge eierskapsmeldingen har ordfører fullmakt til å utpeke styremedlemmer til «styrer av kortvarig eller midlertidig karakter». Vi vil påpeke at valg av styrer må gjøres i samsvar med de krav og regler for gjelder for den aktuelle virksomheten.

Frist for innkalling til eierorganet

Eierskapsmeldingen gir to ulike føringer for virksomhetene når det gjelder frist for utsending av sakspapirer til møter i eierorganet. Eierskapsmeldingen bør være konsekvent i sine føringer. Kommunen bør også arbeide for at slike frister fastsettes i virksomhetenes vedtekter/selskapsavtale, jf. KS' anbefalinger.

Valgkomite og retningslinjer for valgkomiteen

Formålet med å ha valgkomite er å sikre at virksomhetene får styrer med komplementær kompetanse tilpasset virksomhetenes formål. KS anbefaler derfor at selskapsstyrer skal velges ved bruk av valgkomite og at bruk av valgkomite blir regulert i virksomhetenes vedtekter og selskapsavtaler. Eierskapsmeldingen til Skien følger ikke opp denne anbefalingen til KS.

Ifølge eierskapsmeldingen vil kommunen bruke kommunens valgkomite til styrevalg. I selskaper der kommunen er eneeier, vil kommunens valgkomite ha mulighet til å vurdere styret som helhet og dermed kunne nominere kandidater som sikrer komplementær kompetanse i styret. I virksomheter med flere eiere og uten egen valgkomite, og der hver eier skal foreslå kandidater til styret, vil det imidlertid være mer utfordrende å samordne prosessen og sikre riktig kompetansesammensetning og tilfredsstillende andre krav til styret, som for eksempel kjønnsbalanse. Vi mener derfor at kommunen bør følge opp KS sine anbefalinger på dette området.

KS anbefaler at det blir utarbeidet retningslinjer for valgkomiteens arbeid. Eierskapsmeldingen følger opp denne anbefalingen for virksomheter som har valgkomite regulert i vedtekter eller selskapsavtale, og kommunen har vedtatt å utarbeide retningslinjer for egen valgkomite.

3. Eierstyring i praksis

Problemstilling 2: Er kommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, eierskapsmeldingen og relevante anbefalinger?

I dette kapitlet vil vi vurdere de utvalgte virksomhetenes og kommunens praksis knyttet til styrevalg og behandling av innkallinger til møter i eierorgan.

3.1. Kriterier

Valg av styremedlemmer er en av de viktigste oppgavene for eieren av en virksomhet. Grunnleggende krav til styrevalg og styresammensetning følger av aksjeloven, IKS-loven, kommuneloven, selskapsavtale/vedtekter og evt. aksjonær-/eieravtale, herunder fremgangsmåte ved valg, størrelse og kjønnssammensetning. KS sine anbefalinger⁷ kan også gi veiledning om styresammensetning og -valg, da dette er et av de sentrale temaene i veilederen.

Valgkomite

Virksomhetens valgkomite skal legge frem forslag for generalforsamling/representantskap om hvem som bør velges til styret i virksomheten. Ordningen med valgkomite er ikke lovregulert, men anbefales av KS. KS anbefaler⁸ at bruk av valgkomite bør fastsettes i vedtekter eller selskapsavtale, og videre at sammensetningen bør reflektere de forskjellige eierne i virksomheten.

Det fremgår av eierskapsmeldingen til Skien at kommunen skal benytte seg av egen valgkomite til å foreslå kandidater til styret og representantskap til virksomhetene, uavhengig av om virksomhetene har egen valgkomite eller ikke. Videre skal det i virksomheter, der det følger av selskapsavtale eller vedtekter at det skal være egen valgkomite, utarbeides en egen instruks for komiteen.

I intervju har ordfører opplyst at alle forslag til styrevalg skal behandles i bystyret. Dette gjelder uansett om forslaget er forberedt av kommunens valgkomite, selskapets egen valgkomite eller det er styremedlem foreslått av andre eiere.

Sammensetning av styret

Aksjeselskap og interkommunalt selskap (IKS) skal ha et styre, dette følger av henholdsvis aksjeloven og IKS-loven. Styret i et aksjeselskap kan ha ett eller flere medlemmer.⁹ Minstekravet til antall styremedlemmer i et IKS avhenger av antall ansatte. Et IKS med mindre enn 30 ansatte skal ha et styre med minst 3 styremedlemmer, et IKS med 30-199 ansatte skal ha styre med minst 5 styremedlemmer, mens et IKS med minst 200 ansatte skal ha et styre med minst 7 medlemmer.¹⁰

⁷ Dag-Henrik Sandbakken (red), *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, KS, 2020

⁸ KS anbefaling nr. 10

⁹ Jf. aksjeloven § 6-1. Det er egne regler for aksjeselskap med bedriftsforsamling.

¹⁰ Jf. IKS-loven § 10

Selskapsavtalen til et IKS skal fastsette antallet styremedlemmer eller laveste og høyeste antall styremedlemmer.¹¹

For aksjeselskap er valgperioden for styremedlemmer på to år, med mindre noe annet er bestemt i vedtektene.¹² I IKS er valgperioden for styremedlemmer også på to år, med mindre annet er avtalt. Valgperioden for styremedlemmer i IKS kan imidlertid ikke være på mer enn fire år.¹³

For alle IKS og de aksjeselskaper hvor kommunen, alene eller med andre kommuner, eier 2/3 av aksjene skal begge kjønn være representert i styret, jf. IKS-loven § 10, første ledd og kommuneloven § 21-1. Faste medlemmer og varamedlemmer skal telles hver for seg, og ansattvalgte styremedlemmer skal holdes utenfor tellingen.¹⁴ Antallet som skal være representert av hvert kjønn er bestemt ut fra antallet medlemmer i styret, jf. aksjeloven § 6-11a. KS anbefaling nr. 11 sier at uavhengig av organisasjonsform, bør det tilstrebes balansert kjønnsrepresentasjon.

Utover de lovfestede kravene til styresammensetning, kan eier bestemme ytterligere krav til sammensetning av styret i vedtekter/selskapsavtale eller i en egen eier-/aksjonæravtale.

Det er ikke krav om styre i organisasjonsformene kommunale oppgavefelleskap (KO) og interkommunale politiske råd (IPR).

Kommunens eierskapsmelding vektlegger at styret skal velges utfra kompetanse, kapasitet, mangfold og kjønnsbalanse.

I eiermeldingen står det at det skal velges varamedlemmer i numerisk rekkefølge. Dette er et tiltak som også anbefales av KS for å sikre kontinuitet i styret.

KS anbefaler at hele styret normalt ikke bør byttes ut samtidig.¹⁵ Dette for å sikre kontinuitet og videreføring av kompetanse. Et mulig tiltak er å ha overlappende valgperioder for ulike styremedlemmer.

KS styrevervregister

Kommunens eierskapsmelding fastsetter at styreverv skal registreres i KS styrevervregister. Dette er et tiltak som også anbefales av KS for å sikre åpenhet rundt hvilke verv styremedlemmene har.

Bruk av styrevervregisteret kan forebygge at inhabile personer deltar i behandlingen av en sak, og kan dermed øke tilliten til at habilitetskravene blir ivaretatt, både i kommunen og virksomheten.

¹¹ Jf. IKS-loven § 4

¹² Jf. aksjeloven § 6-6

¹³ Jf. IKS-loven § 4

¹⁴ Jf. ot.prp.nr.97 (2002–2003)

¹⁵ KS anbefaling nr. 10

Frist for innkallinger

Eierskapsmeldingen har to frister for når kommunen skal ha mottatt sakspapirene til møtet i eierorganet. Vi har fått opplyst at det er fristen 6 uker før møte som er gjeldende.

Saksbehandling i kommunens organ

Ifølge eierskapsmeldingen, skal bystyret behandle innkallinger til eierorganet. I de tilfeller det ikke er tid til behandling i bystyret, skal formannskapet behandle saken.

Valg av eierrepresentant

Den som skal stille i representantskapet til IKS, KO og IPR må velges av bystyret selv, det samme gjelder varamedlemmer. Siden det er et personvalg, kan ikke representantskapsmedlemmet delegere oppgaven videre til andre.

Enkelte IKS, KO og IPR har fastsatt i selskapsavtalen hvem som skal representere de forskjellige eierkommunene (eks. ordfører). Selv om det er avtalt mellom eierkommunene hvem som skal være medlemmer av representantskapet må disse personene fortsatt bli valgt av kommunestyret for hver valgperiode.¹⁶

For andre organisasjonsformer, eks. aksjeselskap, kan bystyret, i delegasjonsreglement eller annet vedtak, delegere myndigheten til å stille på generalforsamling. Denne myndigheten kan da videre delegeres, med mindre delegasjonsreglement eller vedtaket setter begrensninger på dette.

Kommunens eierskapsmelding har flere retningslinjer om valg av eierrepresentant, dette er nærmere beskrevet i delkapittel 2.4.3. I utledningen av kriterier til denne problemstillingen mener vi at følgende er relevant:

- bystyret velger representanter til representantskapet i IKS, jamfør eierskapsmeldingen
- ordfører eller den ordfører bemyndiger, representerer kommunens eierinteresser i generalforsamlinger, jamfør delegasjonsreglement.

På dette grunnlaget har vi utledet følgende kriterier:

- **Skien kommune bør gjennom eierorganene sikre følgende:**
 - at valg til styrer er forberedt av en valgkomite og blir fremlagt for bystyret
 - at valgkomite er regulert i vedtekter/selskapsavtale og har en egen instruks
 - at styret er valgt i samsvar med lovkrav, eierskapsmelding og vedtekter/selskapsavtale:
 - **størrelse**
 - **funksjonstid**
 - **kjønnsrepresentasjon**

¹⁶ Se: Jan Fridthjof Bernt, *Representantskap til et IKS skal velges av kommunestyret selv*, Kommunal rapport, 2019, <https://www.kommunal-rapport.no/bernt-svarer/representantskap-til-et-iks-skal-velges-av-kommunestyret-selv/188536>

- varaordning
 - at ikke alle styremedlemmer blir byttet ut samtidig
 - at virksomhetene bruker KS styrevervregister
 - at frist innkalling til generalforsamling/representantskap er vedtektsfestet
- Bystyret skal behandle innkalling før generalforsamling/ representantskap gjennomføres.
- Kommunens eierrepresentant må velges i samsvar med gjeldende lovkrav og relevante føringer i eierskapsmeldingen.

3.2. Om de utvalgte selskapene

Vi undersøker eierstyringen i følgende virksomheter:

Tabell 1 Utvalgte virksomheter til eierskapskontrollen

Virksomhet	Skien kommunes eierandel	Formål (forkortet)
Kontorbygg AS	100%	Selskapets formål er erverv, oppføring og drift av fast eiendom av enhver art.
Grenland Havn IKS	33,3%	Selskapet skal sikre regionen en konkurransedyktig, fremtidsrettet og miljøriktig infrastruktur for sjøtransport.
Renovasjon i Grenland (RIG) IKS	49,7%	Ivareta bestiller- og forvalterfunksjoner knyttet til de tjenester kommunene tilbyr sine innbyggere for innsamling av husholdningsavfall.
Grenlands-samarbeidet KO	Etter folketall ¹⁷	Håndtere Grenland næringsfond, en aksjeportefølje og diverse oppgaver i regionen.
Mersmak AS	71%	Fremme interessen for mat ved gjennomføring av arrangement, herunder festival samt aktiviteter som fremmer formålet.

Grenlandssamarbeidet KO har ikke et styre. Dette betyr at flere av kriteriene som omhandler styret i virksomhetene i problemstilling 2 ikke er relevante å undersøke for denne virksomheten.

3.3. Valgkomite

Grenland Havn IKS og RiG IKS har egne valgkomiteer. Kontorbygg og Mersmak har ikke egne valgkomiteer.

¹⁷ Kommunens eierbrøk er ikke oppgitt i selskapsavtalen.

RiG's valgkomite er regulert i selskapsavtalen. Komiteen har ikke en egen instruks. Grenland Havn IKS sin valgkomite er ikke vedtektsfestet, men fremgår av eieravtalen.¹⁸ Komiteen har en egen instruks.

Når det gjelder kommunens valgkomite foreligger det ikke innkallinger eller protokoller fra møtene, dette gjelder både for 2023 og 2024. Vi har imidlertid mottatt referat (ved varaordfører) fra møter avholdt i 2024. Det fremgår heller ikke alltid fra bystyrets protokoll om et forslag til styremedlemmer er fremsatt av valgkomiteen.

Grenlandssamarbeidet KO har ikke et styre og det er derfor ikke aktuelt med valgkomite.

3.3.1. Valgkomiteens arbeid og behandling i kommunens folkevalgte organ

Kontorbygg AS

Kontorbygg AS hadde styrevalg i 2024. I bystyrets møte 30.05.24, sak 75/24, ble det fremlagt en innstilling fra kommunens valgkomite. Forslaget fremgår av bystyrets protokoll, men ikke av saksfremlegget.

Grenland havn IKS

Grenland havn IKS hadde styrevalg både i 2023 og 2024.

I 2023, bystyremøte 30.03.23, sak 28/23, fulgte innstillingen fra virksomhetens valgkomite innkallingen til representantskapet. Denne er også gjengitt saksfremlegget til bystyret. Det er ikke fremlagt noe innstilling fra kommunens valgkomite i bystyret.

I 2024, bystyremøte 08.02.24, sak 02/24, fulgte ikke innstillingen fra virksomhetens valgkomite innkallingen til representantskapet. Innstillingen ble fremlagt i møtet og fremgår av protokollen til representantskapet. I saksfremlegget til bystyret er det ikke forslag til styremedlemmer fra kommunens valgkomite eller fra virksomhetens valgkomite. Av protokollen fremgår det at kommunens valgkomite fremla forslag på ett styremedlem.

RiG IKS

RiG IKS hadde styrevalg i 2024. Valgkomiteen til virksomheten hadde innstilt til representantskapet. Innstillingen ble sendt til representantskapsmedlemmene samme dag som møtet skulle avholdes (21.05.24).¹⁹ Innstillingen ble derfor ikke behandlet da bystyret behandlet innkallingen til møtet (11.04.24, sak 37/24).

Kommunens valgkomite er ikke omtalt i bystyrets sak. I vedtaket er det innstilt på et styremedlem med varamedlem, men det fremgår ikke om kandidaten er foreslått av valgkomiteen. Det fremgår

¹⁸ Eieravtalen er også signert av leder av representantskapet på vegne av selskapet. Dette gjelder blant annet punktet om valgkomite.

¹⁹ Dette var et ekstraordinært representantskapsmøte som følge av saken om valg av styre ble utsatt i representantskapsmøtet 26.04.24 da innstillingen ikke var klar.

imidlertid i referat fra valgkomiteens møte 04.04.24²⁰ at styremedlemmet som bystyret innstilte, er foreslått som mulig kandidat i valgkomiteens møte.

Varaordfører har opplyst at kommunen hadde tidlig klar en styrekandidat som var forankret i valgkomiteen, men at de andre kommunene ikke hadde sine kandidater klare, noe som gjorde av saken om valg av styre i representantskapet ble utsatt. Varaordfører tok initiativ til å koordinere arbeidet med å få satt sammen et forslag til styre som ble vedtatt i et ekstraordinært møte i representantskapet.

Mersmak AS

Mersmak AS hadde styrevalg i 2023. I protokollen fra generalforsamlingen står det ikke noe om valgkomite. I bystyres saksfremlegg (sak 97/23 den 15.06.23) står det at kommunens valgkomite skal innstille på styret, men innstillingen fra valgkomiteen framgår ikke av saken eller protokollen. I møtet blir det framsatt forslag om en kandidat, uten at det fremgår om dette er et forslag fra valgkomiteen.

3.3.2. Revisors vurdering

Fire av fem valg er forberedt av en valgkomite, men gjennomføringen av valgprosessene er verken i samsvar med eierskapsmeldingen eller det som ordfører beskriver som ønsket praksis:

- Kommunens valgkomite har lagt fram innstilling i tre av fem valgprosesser²¹
- I de to virksomhetene som har egen valgkomite, har valgkomiteen lagt fram innstilling for representantskapet. I to av tre tilfeller, er innstillingen fremlagt i representantskapsmøtet eller kort tid før.²²
- I kun to av fem valgprosesser fikk bystyret fremlagt fullstendig innstilling fra valgkomite.²³

RiG og Grenland Havn har valgkomite regulert i hhv selskapsavtale og eieravtale. Bare Grenland Havn har instruks for sin valgkomite. Kommunen bør som eier, arbeide for at også RiG utarbeider instruks for sin valgkomite.

Vi mener ellers at kommunen bør vurdere om valgkomiteen må regnes som et folkevalgt organ jf. kommuneloven § 5-1, og at komiteen dermed må følge reglene for saksbehandling i folkevalgt organ, dvs. ha innkalling, sakliste og møtebok.

3.4. Krav til styrets sammensetning

3.4.1. Styresammensetningen

Den påfølgende gjennomgangen gjelder ikke styremedlemmer valgt av ansatte i virksomhetene.

²⁰ Mottatt fra varaordfører.

²¹ En innstilling på et helt styre (Kontorbygg AS i 2024) og to innstillinger på enkelt styremedlemmer (Grenland havn IKS i 2024 og RiG IKS i 2024).

²² Grenland Havn IKS i 2024 og RiG IKS i 2024.

²³ Kontorbygg i 2024 og Grenland havn IKS i 2023.

Kontorbygg AS

Vedtektene til Kontorbygg AS²⁴ fastsetter at styret skal ha inntil 5-7 medlemmer, med varamedlemmer i numerisk liste. Styrets valgperiode er ikke angitt, så aksjelovens hovedregel gjelder (2 år).

Kontorbygg AS gjennomførte styrevalg i 2024. Styre som ble valgt besto av fem medlemmer, hvorav to var kvinner og tre var menn. Det ble valgt fem varamedlemmer i numerisk rekkefølge, hvorav tre var kvinner og to var menn. Valgperioden fremgår ikke av protokollen. I saksfremlegget til bystyret 30.05.24, sak nr. 75/24, fremgår det at valget gjøres i samsvar med hovedregelen i aksjeloven (2 år) og at sist valg var i 2022.

Grenland havn IKS

Selskapsavtalen til Grenland havn IKS fastsetter at styret skal bestå av 6 medlemmer, med 3 numeriske varamedlemmer. Styret velges for to år.

Grenland havn IKS gjennomførte valg til styret både i 2023 og 2024.

Etter styrevalget i 2023 besto styret av tre kvinner og tre menn. I tillegg var det to varamedlem, en kvinne og en mann i numerisk rekkefølge. Alle som var på valg, ble valgt for to år.

Etter styrevalget i 2024 besto styret av tre kvinner og tre menn. I tillegg var det to varamedlem, en kvinne og en mann valgt i nummerrekkefølge. Alle som var på valg, ble valgt for to år. I forbindelse med valget, vedtok representantskapet at de skulle få en sak om endring av selskapsavtalen, hvor kravet til 3. vara i styret blir tatt bort. Vi kan ikke se at dette har blitt gjort.

Det fremgår av eieravtalen til Grenland havn at virksomheten skal ha en ordning med overlappende valgperioder for de forskjellige styremedlemmene, slik at ikke alle blir byttet ut samtidig.

RIG IKS

Selskapsavtalen til RIG IKS fastsetter at styret skal bestå av 5 medlemmer og varamedlemmer. Det er ikke oppgitt om det skal være personlige varamedlemmer eller varamedlemmer i numerisk rekkefølge. Styret velges for to år. RiGs tolkning av selskapsavtalen er at det skal velges 5 personlige varamedlemmer.

RIG IKS gjennomførte styrevalg i 2024. Styret som ble valgt besto av fem medlemmer, hvorav to var kvinner og tre var menn. Det ble også valgt fem personlige varamedlemmer, hvorav tre var kvinner og to var menn. Alle ble valgt for to år, med unntak av styreleder som ble valgt for ett år.

²⁴ Endret i generalforsamling 17.06.24.

Mersmak AS

Vedtektene til Mersmak AS fastsetter at styret skal ha 1-10 medlemmer, antallet bestemmes av generalforsamlingen. Varamedlemmer er ikke regulert i vedtektene. Valgperiode er heller ikke regulert i vedtektene, derfor gjelder aksjelovens hovedregel (to år).

Mersmak AS gjennomførte styrevalg i 2023. Styret som ble valgt besto av fem medlemmer hvorav fire var kvinner og en var mann. Det ble ikke valgt varamedlemmer. Alle medlemmene ble valgt for ett år.

3.4.2. Revisors vurdering av styresammensetningen

Antall styremedlemmer

I samtlige styrevalg i 2023 og 2024 er størrelsen på styre i samsvar med lovkrav og vedtekter og selskapsavtale. Unntaket er Grenland Havn IKS hvor det ikke er valgt 3. vara til styret, slik det skal i henhold til selskapsavtalen.

Styrets funksjonstid

Styrenes funksjonstid er hovedsakelig i samsvar med lovkrav og selskapenes vedtekter/selskapsavtale.

Valgperioden for styret til Kontorbygg AS valgt i 2024 fremgår ikke av protokollen. Det fremgår heller ikke noe om valgperiode i vedtektene til Kontorbygg AS. I saksfremlegget til bystyret om generalforsamlingen fremgår det at valget gjøres i samsvar med hovedregelen i aksjeloven (2 år) og at sist valg var i 2022. Vi vurderer derfor at valget er i samsvar med lovens krav, men at det ville vært en fordel at valgperioden fremgikk av protokollen til generalforsamlingen.

Grenland Havn IKS sine styremedlemmer valgt i 2023 og 2024 er valgt for 2 år i samsvar med selskapsavtalen.

Styrerepresentantene valgt i 2024 til styret i RiG IKS er alle valgt for to år i samsvar med selskapsavtalen, med unntak av styreleder som ble valgt for et år. Dette avviker fra selskapsavtalen. Daglig leder har opplyst at dette var etter ønske fra styreleder selv.

Styret til Mersmak AS som ble valgt i 2023 ble valgt for ett år. Dette avviker fra aksjelovens hovedregel om funksjonstid på to år.

Kjønnsbalanse i styret

Styrevalgene gjennomført i Kontorbygg AS, Grenland havn IKS og RiG IKS oppfyller alle kravet til kjønnsbalanse i styret. Styret for Mersmak AS valgt i 2023 besto av en mann og fire kvinner, og oppfylte ikke kravet om kjønnsbalanse.

Numerisk vararekkefølge

Føringen i eierskapsmeldingen om numerisk vararekkefølge i styrene følges ikke i alle virksomheter. To av styrene har varamedlemmer i numerisk rekkefølge. Et av styrene (RiG IKS)

har personlige varamedlemmer, mens til det siste styret (Mersmak AS) ble det ikke valgt varamedlemmer ved siste styrevalg.

Selv om RiG selv tolker selskapsavtalen slik at det skal velges personlige varamedlemmer, kan virksomheten, utfra ordlyden i avtalen, velge annen varaordning. For å overholde egen eierskapsmelding bør kommunen arbeide for at RiG velger varamedlemmer i numerisk rekkefølge.

Kontinuitet i styret

Kun en av virksomhetene, Grenland havn IKS, har formalisert en ordning som sikrer kontinuitet i styret ved at styremedlemmene har overlappende valgperioder. Ingen av de andre virksomhetene som vi undersøker, har en tilsvarende ordning regulert i vedtekter eller selskapsavtale.

Vi mener at kommunen bør vurdere om flere virksomheter bør formalisere tiltak for å sikre kontinuitet i styret, som f.eks overlappende valgperioder for styremedlemmene.

3.5. KS styrevervregister

3.5.1. Om virksomhetenes bruk av styrevervregisteret

Mersmak AS ble avviklet 27.06.24, og vi har derfor ikke sett på bruk av styrevervregisteret for denne virksomheten.

Grenland havn IKS og RiG IKS benytter seg ikke av styrevervregisteret.

Kontorbygg AS opplyser at de benytter seg av styrevervregisteret. Da alle styremedlemmene tidligere har vært bystyrerepresentanter, har disse registrert styrevervet i Kontorbygg AS som en del av sin profil som medlemmer av bystyret. Daglig leder opplyser imidlertid at ved valget i 2024 ble det også valgt eksterne styremedlemmer. Dette gjør at selskapet nå vil opprette en egen profil for Kontorbygg i styrevervregisteret. Videre opplyser virksomheten at bruk av styrevervregisteret vil være en del av opplæringen av det nye styret.

3.5.2. Revisors vurdering om bruk av styrevervregisteret

Eierskapsmeldingens føring om at virksomhetene skal bruke KS styrevervregister er ikke fulgt opp i alle virksomhetene.

3.6. Politisk behandling av innkallinger til møter i eierorgan

3.6.1. Frister for utsendelse av innkallinger

Kontorbygg AS og RiG IKS har ikke regulert frist for utsendelse av sakspapirer til eierorganet i vedtektene/selskapsavtalen.

Ifølge selskapsavtalen, har Grenland havn en utsendelsesfrist på fire uker. Grenlandsamarbeidet KO har nedfelt i selskapsavtalen utsendelsesfrist på én uke før møte. Mersmak AS hadde en utsendelsesfrist på én uke i sine vedtekter.

I perioden 2023-24 var det ingen av virksomhetene som hadde sendt ut sakspapirer 6 uker før møtet i eierorganet.

3.6.2. Behandling av innkallinger i bystyret/formannskapet

Vi har sjekket om innkallingen til møtene i eierorganene til de fem utvalgte virksomhetene i 2023 og første halvår 2024 har vært behandlet i bystyret eller formannskapet. Gjennomgangen er oppsummert i tabellen under:

Tabell 2 Oversikt over politisk behandling, i bystyre (BY) eller formannskap (FS), av innkallinger til møter i eierorgan (møte) i 2023 og første halvår 2024

Virksomhet	2023	2024 (første halvår)
Kontorbygg AS	1 av 1 møte behandlet møte 21.06.23 behandlet i BY 15.06.23	1 av 1 møte behandlet møte 17.06.24 behandlet i BY 30.05.24
Grenland Havn IKS	4 av 5 møter behandlet møte 31.03.23 behandlet i BY 30.03.23 møte 28.04.23 ikke behandlet møte 16.06.23 behandlet i BY 15.06.23 møte 27.10.23 behandlet i FS 17.10.23 møte 08.12.23 behandlet i FS 28.11.23	2 av 4 møter behandlet møte 09.02.24 behandlet i BY 08.02.24 møte 12.04.24 behandlet i BY 11.04.24 møte 30.04.24 ikke behandlet møte 17.06.24 ikke behandlet
RIG IKS	2 av 4 møter behandlet møte 27.04.23 behandlet BY 30.03.23 møte 13.06.23 ikke behandlet møte 08.09.23 ikke behandlet møte 15.12.23 behandlet BY 23.11.23	1 av 2 møter behandlet møte 26.04.24 behandlet 11.04.24 møte 21.05.23 ikke behandlet*
Grenland-samarbeidet KO	0 av 1 møter behandlet møte 27.10.23 ikke behandlet	0 av 3 møter behandlet møte 26.01.24 ikke behandlet møte 05.03.24 ikke behandlet møte 24.05.24 ikke behandlet
Mersmak AS	1 av 1 møter behandlet møte 23.06.23 behandlet BY 15.06.23	1 av 3 møter behandlet (se merknader under) møte 09.01.24 ikke behandlet** (ekstraordinært) dog ba ordfører om at saken om oppløsning ble utsatt til behandling i BY var gjennomført). møte 23.01.24 behandlet BY 12.01.24 møte 27.06.24 ikke behandlet***

* Representantskapsmøte 21.05.24 i RiG var et ekstraordinært møte. Årsaken til det ekstraordinære møtet var at kandidater til nytt styre ikke var på plass til møtet den 26.04.24. Styrevalg var en del av Bystyrets saksbehandling den 11.04.24.

** I møtet ba ordfører ba om at vedtak om oppløsning av virksomhetet ble utsatt, noe som ble vedtatt.

*** Ordfører har opplyst at innkallingen ble sendt 14.06.24, dagen etter siste bystyremøte. Videre opplyste ordfører at kommunens deltakelse på generalforsamlingen ble gjort på grunnlag av ordførers sommerfullmakt og at bystyret vil bli orientert i første møte etter sommeren.

Samlet sett har bystyret eller formannskapet behandlet innkallingen til 13 av 25 møter i eierorganet (2023: 8 av 12 og 2024: 5 av 13). Innkallinger til Grenlandssamarbeidet KO, blir ifølge kommuneadministrasjonen, ikke behandlet i bystyret.

3.6.3. Revisors vurdering av politisk behandling av innkallinger til møte i eierorgan

Frister for utsendelse av sakspapirer

Ingen av virksomhetene har regulert innkallingsfrist til møter i eierorgan i sine vedtekter/selskapsavtaler som er i samsvar med føringen i eierskapsmeldingen. Virksomhetene har heller ikke sendt ut innkallinger med 6 ukers frist i perioden 2023-24.

Behandling av innkallinger i bystyret

Bystyret har behandlet omtrent halvparten av innkallingene til møter i eierorganene. Det er ikke i samsvar med eierskapsmeldingen.

Innkallinger til representantskapet i Grenlandssamarbeidet KO, blir ikke behandlet i bystyret. Vi mener at kommunen bør sikre at eierstyring skjer innenfor rammene for bystyrets vedtak også for denne virksomheten.

3.7. Kommunens representant i eierorganet

3.7.1. Om kommunens representasjon i eierorganet

Vi har undersøkt hvem som har stilt som eierrepresentant for kommunen i eierorganet i 2024.

- I Kontorbyggs generalforsamling var eier representert ved ordfører.
- I representantskapsmøtene til Grenland havn IKS har de representantskapsmedlemmene som er valgt av bystyret, deltatt. I tre av fire møter i 2024, hadde noen av kommunens representanter forfall. Vararepresentanter møtte ikke.
- I representantskapsmøtene til RiG IKS har de representantskapsmedlemmene som er valgt av bystyret, deltatt. I ett av møtene var det forfall fra en av kommunens representanter. Vararepresentant var ikke stede.
- Når det gjelder Grenlandsamarbeidet KO har bystyret ikke gjennomført valg av medlem til representantskapet. Det fremgår av selskapsavtalen at ordførerne i deltakerkommunene utgjør representantskapet.²⁵
- I Mersmak deltok ordfører i to av generalforsamlingene i 2024, I den siste deltok kommunens økonomisjef, vi har fått opplyst fra styreleder i Mersmak at hun hadde fullmakt fra ordfører til å delta.

3.7.2. Revisors vurdering av kommunens representasjon i eierorganet

Kommunes representasjon i eierorganer i 2024 har vært i samsvar med valg eller kommunens delegasjonsreglement. Unntaket er Grenlandsamarbeidet KO, hvor det ikke er gjennomført valg av

²⁵ Bystyret har imidlertid gjennomført valg til representantskapet i Grenlandsrådet interkommunalt politisk råd (IPR), som er et eget organ. Det kommunale oppgavefelleskapet er ikke omtalt i den bystyresaken. Også i samarbeidsavtalen for IPRet fremgår det at ordfører skal velges til representantskapet.

representantskapsmedlem. Selv om det fremgår av selskapsavtalen av ordførerne i deltakerkommunene skal være i representantskapet, må ordfører velges av bystyret, jf. kommuneloven § 19-3.

4. Konklusjoner og anbefalinger

4.1. Konklusjoner

Har kommunen en eierskapsmelding i samsvar med gjeldende krav og relevante anbefalinger?

Kommunens eierskapsmelding oppfylder kravene i kommuneloven, med unntak av at den ikke oppgir kommunes formål med sine eierinteresser. Ifølge forarbeidene til kommuneloven skal eierskapsmeldingen inneholde opplysninger om kommunens formål med eierskapet i de forskjellige virksomhetene. Kommunen oppgir virksomhetenes egne formål i vedlegg til den vedtatte eierskapsmeldingen, og omtaler ikke kommunens formål med å eie/delta i selskapet.

Eierskapsprinsippene er i samsvar gjeldende anbefalinger på flere punkter, men det er også anbefalinger som kommunen ikke følger. Det gjelder særlig anbefalingen om å vedtektsfeste bruk av valgkomite til styrevalg. Kommunen vil bruke egen valgkomite til å forberede valg i virksomheter. Dette kan gjøre det utfordrende å samordne valgprosessene i virksomheter med flere eiere, og gir risiko for at styremedlemmenes kompetanse ikke er komplementær og heller ikke oppfylder virksomhetens kompetansebehov.

Eierskapsmeldingens beskrivelse av valg av representanter til representantskap er ikke i samsvar med IKS-loven § 6, og kommuneloven §§ 18-3 og 19-3.

Er kommunens eierstyring i samsvar med lovkrav, eierskapsmeldingen og relevante anbefalinger?

Kommunens eierstyring i de virksomhetene som vi har kontrollert, har ikke vært i samsvar med eierskapsprinsippene i eierskapsmeldingen på alle punkter. Dette gjelder primært:

- valgprosess/ valgkomite er ikke brukt slik eierskapsmeldingen fastsetter
- ikke alle virksomhetene har numerisk varaordning
- styrevervregisteret brukes ikke av alle virksomhetene
- innkallinger til eierorgan er ikke alltid behandlet i bystyret ev. i formannskapet

Virksomhetene har i all hovedsak, valgt styrer i samsvar med vedtekter, selskapsavtaler og gjeldende lovkrav.

Kommunen har ellers vært representert på generalforsamling og representantskapsmøter i samsvar med delegert myndighet eller vedtak i bystyret. Unntaket er Grenlandsamarbeidet KO, hvor det ikke er valgt på representantskapsmedlem.

4.2. Anbefalinger

Vi har følgende anbefalinger:

- Kommunen må sikre at eierskapsmeldingen er oppdatert og i samsvar med gjeldende krav.

- For virksomheter som kommunen eier sammen med andre, bør egen valgkomite vedtektsfestes for hver virksomhet. Eierorganene bør også utarbeide retningslinjer for valgkomiteene.
- Kommunen bør vurdere tiltak for å sikre at bystyret ev. formannskapet får innkallinger til møter i eierorgan til behandling.

Litteratur og kildereferanser

Lover og forskrifter

Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)

Lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper (IKS-loven)

Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Forskrift 17. juni 2019 nr. 904 om kontrollutvalg og revisjon

Offentlige dokument

Ot.prp.nr.97 (2002–2003) Om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper, lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper og i enkelte andre lover (likestilling i styrer i statsaksjeselskaper, statsforetak, allmennaksjeselskaper mv.)

Prop. 46L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Kommunens dokumenter

Dokument Eierskapsmelding vedtatt i Skien bystyre 16.06.2022

Elektroniske kilder

Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES), *Den norske anbefalingen om eierstyring og selskapsledelse*, 2021, <https://nues.no/eierstyring-og-selskapsledelse/>, hentet 17.06.24.

Jan Fridthjof Bernt, *Representantskap til et IKS skal velges av kommunestyret selv*, Kommunal rapport, 2019, <https://www.kommunal-rapport.no/bernt-svarer/representantskap-til-et-iks-skal-velges-av-kommunestyret-selv/188536>, hentet 12.08.24

Bøker

Dag-Henrik Sandbakken (red), *Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll*, KS, 2020, <https://www.ks.no/globalassets/fagomrader/for-deg-som-folkevalgt/AnbefalingerEierskap2020.PDF>

Vedlegg

Vedlegg 1: Uttalelser fra eierrepresentant og virksomheter

Vestfold Og Telemark Revisjon Iks
Anne Hagen Stridsklev
Postboks 311
3701 Skien

Deres ref.	Vår ref.	Dato
4003 401	24/18455 - 3	27.08.2024

Ordførers tilbakemelding på forvaltningsrevisjon: Eierstyring og styrevalg

Ordfører takker for anbefalingene i rapporten og har følgende kommentarer.

I rapporten pekes det på manglende henvisninger til lovhjemler. Dersom revisjonen mener kommunen ikke oppfyller lovkrav, eller det i eierskapsmeldingen er forhold som ikke er konsekvent, er det ønskelig med konkrete henvisninger.

Kommunens formål med eierskap vs. hvert enkelt selskaps formål

I rapporten presiseres det flere steder at kommunens formål med sine eierskap ikke nødvendigvis trenger å være identisk med virksomhetens formål. Se for eksempel rapporten pkt. 2.1 annet avsnitt og 2.5.1 tredje avsnitt. Eierskapsmeldingen skal opplyse om kommunens prinsipper og formål med eierskap – verken mer eller mindre. Denne type opplysninger om selskapenes formål hører etter ordførers oppfatning hjemme i andre typer av dokumenter og rapporter vedrørende kommunens eierskap.

Under pkt. 2.5.1 siste avsnitt viser rapporten til oversikt over virksomheter på kommunens nettside, og peker på at oversikten verken er oppdatert eller fullstendig. Kommunedirektøren understreker at det er ingen vesentlige avvik i denne oversikten, kun noen mindre avvik. Arbeidet med oppdatering av siden er igangsatt. Ordfører vil følge opp dette.

Valgkomite

I kapittel 3 om valgkomite peker rapporten på at det ikke foreligger innkallinger og protokoller fra møtene i valgkomiteen fra både 2023 og 2024.

Ordfører presiserer at nåværende eierskapsmelding rydder opp i tidligere praksis med hensyn til bruk av valgkomite. Det var først i forbindelse med siste valg eierskapsmeldingens krav til valgkomite har blitt iverksatt. Ordfører vil påstå at praksis nå er i samsvar med eierskapsmeldingen.

Ordfører ønsker allerede nå å gi uttrykk for at valgkomiteen ikke er tenkt å være et folkevalgt organ etter kommunelovens § 5-2. Forutsetningen med valgkomiteen er at de skal finne frem til aktuelle kandidater, ta kontakt med dem, og deretter komme med en innstilling basert på drøftelser i komiteen. Det er verken praktisk eller naturlig at deres arbeide skal underlegges saksbehandlingsreglene i kommunelovens kap. 11. For det første skal ikke valgkomiteen treffe vedtak, men komme med en

Bystyresekretariatet

Tlf: 35 58 10 00
post@skien.kommune.no
Post: Pb. 158, 3701 Skien
Besøk: Rådhusplassen 2
Bank: 2680.07.01049
Org. Nr: 938 759 839

www.skien.kommune.no

innstilling. Derneft knytter valgkomiteens arbeid seg primært til virksomheter som er organisert utenfor kommunen, og har slik sett ingen naturlig forankring i kommuneloven.

Eierskapsmeldingen skal rulleres om kort tid. I den forbindelse er det naturlig at valgkomiteens arbeid nærmere reguleres i selve meldingen, eller gjennom egne vedtekter. Det vil medføre at krav til offentlighet, møtevirksomhet og protokollføring tas med i dette arbeidet.

Politisk behandling av innkallinger til representantskap og generalforsamlinger

Det vises også i kapittel 3 til innkallinger til representantskap og generalforsamlinger som ikke er behandlet i bystyret. Eierskapsmeldingen stiller krav til at disse innkallingene behandles i bystyret, og det er derfor uheldig at de ikke er behandlet der. Årsakene til at enkelte innkallinger til representantskap og generalforsamlinger ikke er behandlet i bystyret er flere. Noen innkallinger er sendt fra virksomhetene for sent, slik at verken bystyret eller formannskap har fått anledning til å behandle dem. Videre har det i forbindelse med overgang til nytt sak- og arkivsystem vært en del etterslep av dokumentbehandling som har gjort det krevende å følge opp selskapsaker i tide. I tillegg var det en svært krevende periode med gjennomføring av kommunestyrevalget.

Om bruk av styrevervregisteret

Rapporten påpeker i pkt. 3.5.2 at bruk av styrevervregisteret ikke er fulgt opp i alle virksomhetene. Ordfører vil understreke at dette ansvaret ligger hos virksomhetene selv, og vi har relativt liten innflytelse spesielt på selskaper som kommunen er deleier i. Vi ønsker likevel å oppfordre virksomhetene til å benytte styrevervregisteret når det sendes ut rutinemessig brev til alle kommunale selskaper.

Felles eierskapsmeldinger – eierskapsstrategi

Grenlandsamarbeidet IPR har på bestilling fra, både ordførerkollegiet og kommunedirektørkollegiet, igangsatt et arbeid med felles eierrapportering til kommune-/bystyrene for selskaper, IKS, Interkommunalt og oppgavefellesskap med felles eierskap. Ambisjonen for arbeidet er mal for årsrapport og felles rutiner for samordning av forslag til kommunestyrene/bystyrene for felles eierskapsstrategi.

Det kommunale oppgavefellesskapet – Grenlandssamarbeidet

Dette er en relativt ny organisasjonsform for Grenlandssamarbeidet for å etterfølge ny lovendring. Ordfører viser til eget notat fra daglig leder i Grenlandssamarbeidet.

Med hilsen

Simon Sanni Ballestad
spesialkonsulent

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Kopi til			
Jørn Inge Næss	Limihøgda 9	3721	Skien
Karin Gundersen Finnerud			
Marius Roheim Aarvold	Snipetorplia 2	3715	Skien
Sondre Groven			

Vedlegg
Eierskapskontroll - Grenlandssamarbeidet

VS: Eierskapskontroll Skien kommune - høring

Anne Berit Steinseth <anne.berit.steinseth@rig.no>

Til Anne Hagen Stridsklev

Du svarte på meldingen 16.08.2024 13:10.

fre. 16.08.2024 13:02

Vi har lest utkast til rapport og har slike innspill:

Valg:

Selskapsavtalens pkt. 7.2 angir at hver deltakerkommune skal oppnevne et medlem og varamedlem. Formuleringen forstås som at vara er personlig. Det femte medlemmet oppnevnes i felleskap.

Innkalling til representantskapsmøter:

Selskapsavtalen angir at årsmelding og budsjett skal sendes deltakerkommunene før representantskapets behandling. Rutinene er innrettet slik at årsmelding og budsjett blir oversendt eierkommunene før behandling i representantskapet i henholdsvis april og desember.

Representantskapets to øvrige møter (juni og september) er innrettet mot dialog mellom virksomheten og eierne. I junimøtet orienteres det om styrets vurderinger knyttet til rammer og forutsetninger for budsjettarbeidet, mens det i septembermøtet orienteres om styrets behandling av Handlingsprogram for kommende fireårsperiode og budsjett for kommende år. Parallelt oversendes Handlingsprogram/budsjett til eierkommunene.

I tillegg gis det i alle møter en orientering om aktuelle saker selskapet arbeider og om status for økonomiprognosen.

Det er ofte ingen saker til beslutning i juni og september. I den grad det er det, er det saker knyttet til låneopptak. Låneopptakene er imidlertid en konsekvens av vedtatt Handlingsprogram/ budsjett som tidligere er fremlagt for bystyret og senere vedtatt av representantskapet.

Mvh

Anne Berit Steinseth

daglig leder

Tlf. 415 415 04

RENOVASJON I GRENLAND IKS

www.rig.no

Eierskapskontroll | Skien kommune

Forslag til tekst

Det kommunale oppgavefellesskapet, Grenlandssamarbeidet

Om selskapet

Oppgavefellesskapets formål er å styrke samarbeidet i Grenlandsregionen, og være tett på arbeidet om utføres i Grenlandssamarbeidet Interkommunale Politiske Råd (IPR)

Oppgavefellesskapet opprettet 23.juni 2022 av Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien kommuner. Oppgavefellesskapet er en egen juridisk enhet.

Oppgavefellesskapets øverste ledelse er representantskapet. Det er ordførerne i hver av deltakerkommunene som utgjør representantskapet. Varaordførerne er ordførers vara i representantskapet. Sekretær til representantskapet er leder av Kommunedirektørkollegiet.

Representantskapet skal se til at driften av Oppgavefellesskapet er i samsvar med formålet, samarbeidsavtalen, og andre føringer gitt av representantskapet selv. Representantskapet fastsetter årsbudsjett, mål og planer for Oppgavefellesskapets virksomhet.

Oppgavefellesskapet har ingen ansatte, men administreres av daglig leder i Grenlandssamarbeidet IPR.

Eierstrategi

Oppgavefellesskapet skal bistå Grenlandskommunene og Grenlandssamarbeidet IPR i samarbeidsprosjekter og utfordringer som skal løses på tvers av kommunegrensene blant avtalepartene.

I dag er det kun Grenlandnæringsfond og to aksjeposter, som forvaltes av oppgavefellesskapet. Næringsfondet er eid av fem av deltakerkommunene (Bamble, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien kommuner). Grenlandnæringsfond styres etter egne retningslinjer. Administrasjonen av fondet er satt ut etter anbud og finansieres av Grenlandssamarbeidet IPR.

Oppgavefellesskapet og revisjonsrapportens anbefalinger:

Kommunen må sikre at eierskapsmeldingen er oppdatert og i samsvar med gjeldende krav.

(Dette er et generelt spørsmål og omhandler ikke oppgavefellesskapet direkte)

For virksomheter som kommunen eier sammen med andre, bør egen valgkomite vedtektsfestes for hver virksomhet. Eierorganene bør også utarbeide retningslinjer for valgkomiteene.

I vedtektene for oppgavefellesskapet er det slått fast at representantskapsmedlemmene ikke er personlig valgte, men følger funksjon gitt av det enkelte kommune/bystyre. Det er dermed ikke nødvendig med vedtektsendringer som omhandler egen valgkomite for oppgavefellesskapet.

Kommunen bør vurdere tiltak for å sikre at bystyret ev. formannskapet får innkallinger til møter i eierorgan til behandling.

Representantskapet har årlig til behandling Handlingsplan og budsjett, i likhet med Handlingsplan og budsjett for Grenlandssamarbeidet IPR. Kommunestyre/bystyre blir forelagt Handlingsplan og budsjett for både oppgavefellesskapet og Grenlandssamarbeidet IPR til behandling, før representantskapet og Grenlandsrådet gjør sitt vedtak. Tilsvarende blir kommunestyre/bystyret forelagt årlig Årsrapport fra både Oppgavefellesskapet og

Grenlandssamarbeidet IPR for behandling, før nevnte behandles av representantskapet i oppgavefellesskapet og Grenlandsrådet.

Vedlegg 2: Metode og kvalitetssikring

Eierskapskontrollen startet opp ved oppstartsbrev til kommunen 07.05.24. Oppstartsmøte ble holdt 19.06.24 med kommunedirektør, ordfører og varaordfører til stede. I møtet presenterte vi prosjektplanen med problemstillinger, kilder for kriterier og plan for gjennomføringen.

Eierskapskontroller skal gjennomføres på en måte som sikrer at informasjonen i rapporten er relevant og pålitelig. At dataene er relevante (gyldige/valide) innebærer at de beskriver de forholdene som problemstillingene omhandler. Pålitelighet (reliabilitet) handler om at innsamling av data skal skje så nøyaktig som mulig og at det ikke har skjedd systematiske feil underveis,

Vi vil nedenfor redegjøre for datagrunnlaget vårt og hvilke metoder vi har brukt for å svare på problemstillingene. Vi vil også beskrive hvilke tiltak som er brukt for å sikre dataenes relevans og pålitelighet.

Innsamling av data, relevans og pålitelighet

Datainnsamling og rapportskrivning har foregått i perioden juni til august 2024.

Dokumentgjennomgang har vært den viktigste metoden for å samle data til denne eierskapskontrollen. Fra kommunen har vi blant annet mottatt eierskapsmeldingen, sakspapirer fra bystyre og formannskap, samt andre relevante dokumenter. Fra virksomhetene har vi blant annet mottatt relevante styringsdokumenter, rutiner og innkallinger og protokoller fra møter i eierorgan.

Vi har gjennomført intervju med ordfører Marius Roheim Aarvold og varaordfører Jørn Inge Næss i deres funksjon som eierrepresentanter. Intervjuet ble gjennomført med både ordfører og varaordfører da ordfører har vært i permisjon våren 2024.

Informasjon fra intervju er nedtegnet i referat som er bekreftet av kildene.

Vi har også belyst kommunens praksis i eierstyringen ved å undersøke eierstyringen for fem av kommunens virksomheter. I forbindelse med prosjektplan lagde revisor et forslag til utvalg av virksomheter med forskjellige organisasjonsformer, størrelse og type aktivitet. Utvalget av virksomheter ble bestemt av kontrollutvalget i forbindelse med bestillingen av prosjektet.

Rapporten er sendt til uttalelse til kommunen v/ eierrepresentant og til de fem utvalgte virksomhetene, jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 14. Uttalelsen ligger i vedlegg 1. Det er gjort endringer i rapporten etter høringsprosessen. Disse er det redegjort for under punkt 1.5.

Personopplysninger

I forbindelse med denne eierskapskontrollen har vi behandlet personopplysninger som navn og e-postadresser til ansatte og politikere i kommunen, samt styreleder/daglig leder i virksomhetene.

Vårt rettslige grunnlag for å behandle personopplysninger i forbindelse med eierskapskontroll er kommuneloven § 24-10, jf. § 23-6.

God kommunal revisjonsskikk - kvalitetssikring

Eierskapskontroll skal gjennomføres, dokumenteres, kvalitetssikres og rapporteres i samsvar med kommuneloven og god kommunal revisjonsskikk.²⁶

Kvalitetssikringen skal sikre at undersøkelsen og rapporten har nødvendig faglig og metodisk kvalitet. Videre skal det sikres at det er konsistens mellom bestilling, problemstillinger, revisjonskriterier, data, vurderinger og konklusjoner.

Vestfold og Telemark revisjon IKS har et system for kvalitetskontroll som er i samsvar med den internasjonale standarden for kvalitetskontroll.²⁷ Denne forvaltningsrevisjonen er kvalitetssikret i samsvar med vårt kvalitetskontrollsystem og i samsvar med kravene i RSK 002.

²⁶ God kommunal revisjonsskikk i forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll kommer til uttrykk først og fremst i RSK 001 Standard for forvaltningsrevisjon og RSK 002 Standard for eierskapskontroll. Gjeldende standarder er fastsatt av Norges Kommunerevisorforbunds styre høsten 2020. Standarden bygger på norsk regelverk og internasjonale prinsipper og standarder, fastsett av International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) og Institute of Internal Auditors (IIA).

²⁷ ISQM 1 og 2 er internasjonale standarder for kvalitetsstyring og oppdragskontroll for revisjonsforetak som utfører revisjon eller forenklet revisorkontroll av regnskaper, eller andre attestasjonsoppdrag eller beslektede tjenester.

På vakt for felleskapets verdier

Rapporten er utarbeidet av
Vestfold og Telemark revisjon IKS

Har du spørsmål til rapporten?

Ta kontakt med oss:

Telefon: 33 07 13 00

E-post: post@vtrevisjon.no

www.vtrevisjon.no

24: 4003 401